

Σήμερα θα υπομνηματίσω τον σταθερά οξυδερκή και εύστοχο Τάκη Θεοδωρόπουλο:

«Η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία δεν απαιτεί πολλά από τον πιστό της. Ούτε καν να ξέρει το Σύμβολο της Πίστεως, το οποίο ο ιερέυς συνήθως υπαγορεύει στους νονούς στα βαφτίσια. Ας εκκλησιάζεται τουλάχιστον τη Μεγάλη Εβδομάδα, και μετά το «Χριστός Ανέστη» ας γεμίζει τον κόσμο γύρω του μπαρούτι. Είναι η δύναμή της και η αδυναμία της. Για έναν Έλληνα δεν κοστίζει τίποτε να δηλώσει ορθόδοξος και να κάνει το σημείο του σταυρού. Είναι απλώς μια δήλωση στη χώρα όπου είσαι ό,τι δηλώσεις».¹

Οι κληρικοί μπορούμε να πιστοποιήσουμε την αλήθεια των ισχυρισμών του. Ενώ αποτελούν πραγματικότητα και οι πιστοί εκείνοι οι οποίοι ταλαιπωρούνται μια ζωή από παθολογικές ενοχές, οφειλόμενες σε προβληματικές θεολογίες, εν τούτοις η πλειονότητα περνούν τη ζωή τους αρκούμενοι σε μια **τυπική φολκλορική σχέση με την πίστη**. Είναι πολιτισμικά ορθόδοξοι (βλέπε παλιότερο άρθρο μου επ' αυτού) και αυταπατώνται πως είναι Χριστιανοί. Κάποιοι δε από τους κληρικούς αυταπατώνται ότι εκφράζουν την συντριπτική πλειοψηφία του κοινωνικού σώματος, δηλαδή πως η Ελλάδα είναι ακόμη ορθόδοξη χώρα.

Η στρεβλωμένη αυτή κατάσταση **ελάχιστη σχέση έχει με τον Χριστιανισμό των Ευαγγελίων και των πρώτων αιώνων της Εκκλησίας**. Απέναντι σε μια ολιγάριθμη κοινότητα η οποία εξέταζε με επιμέλεια αυτούς που ήθελαν να γίνουν μέλη της και αναζητούσε με προσοχή εκείνους που θα γίνονταν ανάδοχοι για τα παιδιά της, η σημερινή ελλαδική Εκκλησία εμπεριέχει ανθρώπους οι οποίοι **δραματικά αγνοούν** τι σημαίνει αυτό και υποκρίνεται ότι παραδίδει την χριστιανική αγωγή των νεοφωτίστων σε πρόσωπα τα οποία ως ανάδοχοι απλώς αισθάνονται ότι **επιτελούν ένα κοινωνικό καθήκον και ότι εγκαθιδρύουν κοινωνικούς δεσμούς**.

Αλλά το εύκολο ή το δύσκολο του πράγματος συνδέεται στενά με την σχέση την οποία κανείς διατηρεί με την Αγία Γραφή: οι Προτεστάντες είναι συνήθως απαιτητικοί από τους εαυτούς τους και τους άλλους, επειδή παίρνουν στα σοβαρά τον **λόγο**. Οι Ορθόδοξοι, αντίθετα, παίρνουν στα σοβαρά τα **έθιμα**.

---

¹ <http://www.kathimerini.gr/992720/opinion/epikairothta/politikh/gia-ton-diawrismo-kratoys---ekklhsias>

Ο Θεοδωρόπουλος συνεχίζει: «Αυτό το στοιχείο όμως που ενισχύει τη δημοφιλία της εξασθενίζει την πνευματικότητά της. Με μειωμένες απαιτήσεις καταδικάζει τον εαυτό της στην αδράνεια στη χώρα όπου η αδράνεια είναι η ισχυρότερη κοινωνική δύναμη. Απ' αυτήν την άποψη είναι βέβαιο ότι, αν ποτέ επιτευχθεί ο διαχωρισμός Κράτους και Εκκλησίας, η Εκκλησία θα κερδίσει σε πνευματικό σφρίγος ό,τι θα χάσει σε κοινωνική ασφάλεια. Ούτως ή άλλως, η νοοτροπία της δημοσιοϋπαλληλίας είναι καταδικασμένη να σβήσει».

Ντρέπομαι που κάποιος «απ' έξω» συνέλαβε και μας υπενθυμίζει αυτές τις αλήθειες. Όχι ότι δεν υπάρχει πνευματικότητα στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας, θα ήταν εθελοτυφλία να ισχυριστούμε κάτι τέτοιο. Αναμφισβήτητα, όμως, το βάθος της και η εμβέλειά της μειώνονται δραματικά υπ' αυτές τις συνθήκες. Μια εντυπωσιακή απόδειξη (στην πραγματικότητα ένα ιστορικό φυσικό «πείραμα») έλαβε χώρα την δεκαετία του '90 με τις χιλιάδες Αλβανών οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στη χώρα. Η πλειονότητα βαπτίσθηκε, είτε αυτοβούλως (με όχι πάντοτε πνευματικά κίνητρα) είτε με την προτροπή των Ελλήνων εργοδοτών τους οι οποίοι έσπευσαν να γίνουν ανάδοχοι. Τότε λοιπόν ήταν χαρακτηριστική η «μαθητεία» των νεοφωτίστων στους παλιούς: **ο μέσος Έλληνας ήταν εκείνος που δίδαξε στον βαπτιστικό του πώς να είναι Χριστιανός**, πόσο συχνά να κοινωνεί, πότε να νηστεύει, πώς να μελετά (δηλαδή καθόλου) κ.ο.κ.

Δυστυχώς έχει ξεχαστεί τόσο πολύ η ουσία του Χριστιανισμού ώστε κάθε απόπειρα να μετακινηθεί ο πιστός από τα έθιμα στον λόγο εκλαμβάνεται από πολλούς ως **ανοίκεια** προς την ψυχосύνθεση του Έλληνα, ως **εκπροτεσταντισμός** του. Μερικές φορές, μάλιστα, συνειδητοί Χριστιανοί που έχουν επικαλεσθεί στην συζήτηση την Αγία Γραφή έχουν παρεξηγηθεί από πολιτισμικά ορθόδοξους ως Μάρτυρες του Ιεχωβά! Τέτοια αποξένωση από τις πηγές της πίστης μας!

Η επικέντρωση στα έθιμα και στην αισθητική είναι ο εύκολος δρόμος. Η πίστη, όμως, είναι απαιτητική υπόθεση. Ζητά ολόκληρο τον άνθρωπο. Προσδοκά αναμόρφωση και διάνοιας και συναισθήματος και επιθυμίας (για να θυμηθούμε το κλασικό τριμερές). Με άλλα λόγια, βοηθά στην διαμόρφωση ενός ανθρώπου ο οποίος **ξέρει τι κάνει επειδή τον έχει συνεπάρει αυτό (ή μάλλον Αυτός) που πιστεύει.**

Ένας τέτοιος άνθρωπος είναι και διαφορετικός πολίτης, άλλης ποιότητας. Παρεμβαίνει διορθωτικά στην ιστορία, τη δική του, των άλλων, του τόπου του.